

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Universiteit Utrecht
t.a.v. het College van Bestuur
Postbus 80125
3508 TC UTRECHT

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Uw brief van
17 september 2020

Onze referentie
26000665

Uw referentie
SO&O N24006

Bijlagen
1

Datum **12 NOV. 2020**

Betreft Besluit macrodoelmatigheid wo masteropleiding Medical Humanities:
Geesteswetenschappelijke en medische perspectieven op zorg en
gezondheid

*Als u belang hebt bij dit besluit,
dan kunt u hiertegen binnen 6
weken, gerekend vanaf de
verzenddatum, bezwaar
maken. Stuur uw
bezwaarschrift naar DUO,
Postbus 30205, 2500 GE Den
Haag. U kunt uw bezwaar ook
digitaal indienen op
www.bezwaarschriftenocw.nl.*

Geacht College,

Met uw brief van 17 september 2020, door de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (hierna: CDHO) ontvangen op 17 september 2020, heeft u mij het voornemen voorgelegd om de wo-masteropleiding Medical Humanities: Geesteswetenschappelijke en medische perspectieven op zorg en gezondheid als bekostigde opleiding te verzorgen in Utrecht.

Advies CDHO

De CDHO heeft mij bij brief van 15 oktober 2020, kenmerk 2020/076, negatief geadviseerd over uw aanvraag. Dit advies, dat integraal onderdeel uitmaakt van dit besluit, treft u hierbij aan.

Besluit

Gelet op bovengenoemd advies van de CDHO en het bepaalde in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (hierna: WHW) en in de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs (hierna: Regeling), heb ik besloten niet in te stemmen met uw voornemen om de wo-masteropleiding Medical Humanities: Geesteswetenschappelijke en medische perspectieven op zorg en gezondheid als bekostigde opleiding te verzorgen in Utrecht.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor mijn besluitvorming is gelegen in artikel 6.2 van de WHW. Voorts is de Regeling leidraad geweest voor mijn afwegingen.

Motivering

Overeenkomstig het advies van de CDHO concludeer ik dat uw aanvraag niet voldoet aan de criteria a en b van artikel 4, eerste lid, van de Regeling. Voor de nadere motivering verwijs ik u naar het advies van de CDHO.

Een afschrift van deze brief is verzonden aan de CDHO, de NVAO, DUO-Groningen, de Inspectie van het Onderwijs en de VSNU.

Onze referentie
26000665

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering,

F.A. Hofman

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de Minister
Mw. mr. drs. I.K. van Engelshoven
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Postadres
Postbus 85498
2508 CD Den Haag
Bezoekadres
Parkstraat 83
2514 JG Den Haag
T: 070 8505300
W: www.cdho.nl
E: info@cdho.nl

Advies nieuwe opleiding

Onderwerp	Ons Kenmerk	Datum
Nieuwe opleiding Universiteit Utrecht voltijd en deeltijd wo master Medical Humanities: Geesteswetenschappelijke en medische perspectieven op zorg en gezondheid Utrecht	2020/076	15/10/2020

Geachte mevrouw Van Engelshoven,

Op 17/09/2020 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs het voornemen ontvangen van de Universiteit Utrecht om de wo master Medical Humanities: Geesteswetenschappelijke en medische perspectieven op zorg en gezondheid als bekostigde opleiding te verzorgen te Utrecht (brief van 17/09/2020 met kenmerk SO&O N24006). De aanvraag was voorzien van alle voor de beoordeling benodigde gegevens en is door de commissie in behandeling genomen.

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Gelet op het hierna volgende adviseert de commissie u om negatief te besluiten op het verzoek van de Universiteit Utrecht om de wo master Medical Humanities: Geesteswetenschappelijke en medische perspectieven op zorg en gezondheid als bekostigde opleiding te Utrecht te verzorgen.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in art. 6.2 van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts heeft de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs van 20 juni 2018, verder te noemen de Regeling, voor de commissie als leidraad gediend. Het beoordelingskader treft u in de bijlage bij dit advies aan.

Omschrijving van de aanvraag

Aanvrager wil de wo master Medical Humanities: Geesteswetenschappelijke en medische perspectieven op zorg en gezondheid in Utrecht aanbieden. Het gaat om een Nederlandstalige wo master in het Croho onderdeel Sectoroverstijgend. De opleiding omvat 60 EC en wordt in voltijd- en in deeltijdvorm aangeboden.

De opleiding wil laten zien dat (bio)medische-, zorg-, en geesteswetenschappelijke disciplines

elkaar aanvullen om te komen tot creatieve, maatschappijgerichte, interdisciplinaire en innovatieve oplossingen voor complexe, actuele en toekomstige vraagstukken in de zorg en het bredere gezondheidsdomein in de samenleving. In het eerste blok leren studenten reflecteren op hun eigen discipline en expertisedomein door middel van drie fundamentele cursussen, i.e. 'actuele vragen in de gezondheidszorg: de historische context', 'verbeelding, creativiteit en gezondheid: kunsten en communicatie' en 'de juiste vraag: biomedische ethiek en wetenschapsfilosofie'. In het tweede blok werken studenten aan interdisciplinaire onderzoeksvaardigheden en volgen een track op micro- of macroniveau. In het derde blok lopen studenten stage en het vierde blok wordt afgerond met een masterscriptie.

De opleiding is toegankelijk voor studenten met een bacheloropleiding in de geesteswetenschappen, in de geneeskunde of biomedische wetenschappen alsmede voor studenten met een masteropleiding in de geesteswetenschappen, geneeskunde, klinische gezondheids- of biomedische wetenschappen die de aangevraagde opleiding als tweede master willen volgen. De opleiding is tevens toegankelijk voor professionals die een achtergrond hebben in een van de bovengenoemde disciplines en reeds werkzaam zijn in het gezondheidsdomein.

Aanvrager heeft niet expliciet aangegeven voor welke beroepen afgestudeerden van de voorgenomen opleiding in aanmerking komen, maar de commissie kan uit de ingebrachte adhesieverklaringen van potentiële werkgevers afleiden dat afgestudeerden in aanmerking komen voor functies als beleidsmedewerker, adviseur, projectleider/-coördinator, communicatiemedewerker, docent, onderzoeker en journalist binnen de branches academisch ziekenhuis, beleid/directiemanagement algemeen, consultancy/advies, media, onderwijs en wetenschap.

Motivering

De aanvraag voldoet naar mening van de commissie niet aan de criteria a en b in art. 4 lid 1 van de Regeling. De kern van de afwijzing berust op de conclusie dat aanvrager niet heeft aangetoond dat de wo master Medical Humanities: Geesteswetenschappelijke en medische perspectieven op zorg en gezondheid aansluit op een arbeidsmarktbehoefte.

Beoordeling criterium a

Aanvrager stelt dat de wo master Medical Humanities: Geesteswetenschappelijke en medische perspectieven op zorg en gezondheid (hierna: Medical Humanities) aansluit op een arbeidsmarktbehoefte in combinatie met een maatschappelijke en een wetenschappelijke behoefte.

Beoordeling arbeidsmarktbehoefte

Aanvrager verwijst ter onderbouwing van de arbeidsmarktbehoefte naar ROA's database AIS, een werkgeversonderzoek in de vorm van een enquête en zestien adhesieverklaringen (beide eind 2019/ voorjaar 2020), een enquête onder bachelor- en masterstudenten alsmede alumni van de faculteiten Geneeskunde en Geesteswetenschappen om de interesse in de aangevraagde opleiding te peilen (najaar 2019) en een alumni enquête ter bepaling van de nascholingsbehoefte (2017), twee in eigen beheer uitgevoerde vacaturepeilingen (15/04/2020 en 22/05/2020) en een zestal ongedateerde internationale steunbetuigingen.

De commissie is van oordeel dat de resultaten van de enquête gehouden onder bachelor- en masterstudenten en alumni niet kunnen worden gebruikt als onderbouwing van een arbeidsmarktbehoefte, omdat het een opscholingsbehoefte vanuit alumni en studenten betreft en niet vanuit werkgevers van het werkveld. Deze resultaten worden in verband met de daarin opgenomen instroomprognoses wel meegenomen bij de beoordeling van criterium b.

Aanvrager stelt dat binnen ROA's database AIS het opleidingstype master gezondheidszorg als relevant moet worden aangemerkt. De commissie merkt op dat dit geen afzonderlijk opleidingstype is, doch een overkoepelende categorie waarbinnen twee opleidingstypes geschaard zijn, i.e. het opleidingstype master (dier)geneeskunde en tandheelkunde en het opleidingstype master farmacie

en gezondheidswetenschappen. De commissie acht alleen het opleidingstype master farmacie en gezondheidswetenschappen enigszins relevant, omdat hierin de (zijdelings) verwante wo masters Health Sciences en Health Education and Promotion zijn opgenomen. De commissie merkt voorts op dat binnen dit opleidingstype vele niet verwante opleidingen geschaard zijn. Daarom biedt dit opleidingstype slechts een indicatie van de toekomstige arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de master Medical Humanities. ROA typeert de toekomstige arbeidsmarktsituatie voor afgestudeerden van dit opleidingstype als 'goed'. ROA verwacht grote knelpunten in de toekomstige personeelsvoorziening in 2024.

Tabel 1. Arbeidsmarktprognose opleidingstype master farmacie en gezondheidswetenschappen

Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
> > Master - farmacie en gezondheidswetenschappen	verwachte uitbreidingsvraag tot 2024		7000	9	1.4	erg hoog
> > Master - farmacie en gezondheidswetenschappen	verwachte vervangingsvraag tot 2024		12400	16	2.5	gemiddeld
> > Master - farmacie en gezondheidswetenschappen	verwachte baanopeningen tot 2024		19400	25	3.7	gemiddeld
> > Master - farmacie en gezondheidswetenschappen	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2024		11900	15	2.4	laag
> > Master - farmacie en gezondheidswetenschappen	ITKP toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2024	0.92				groot
> > Master - farmacie en gezondheidswetenschappen	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2024	0.92				goed

Bron: ROA AIS

Daarnaast acht de commissie met aanvrager het opleidingstype master taal en cultuur relevant, omdat in dit opleidingstype onder meer de verwante masters Zorgethiek en Beleid alsmede Filosofie (tracks Philosophy, Bioethics and Health en Applied Ethics) zijn opgenomen. De commissie merkt op dat slechts enkele van de circa 50 opleidingen die binnen dit opleidingstype zijn geschaard verwant zijn. Daarom biedt dit opleidingstype eveneens slechts een indicatie van de toekomstige arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de master Medical Humanities. ROA typeert de toekomstige arbeidsmarktsituatie voor afgestudeerden van dit opleidingstype als 'goed'. ROA verwacht grote knelpunten in de toekomstige personeelsvoorziening in 2024.

Tabel 2. Arbeidsmarktprognose opleidingstype master taal en cultuur

Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
> > Master - taal en cultuur	verwachte uitbreidingsvraag tot 2024		3800	5	0.8	gemiddeld
> > Master - taal en cultuur	verwachte vervangingsvraag tot 2024		17800	22	3.3	gemiddeld
> > Master - taal en cultuur	verwachte baanopeningen tot 2024		21600	27	4	gemiddeld
> > Master - taal en cultuur	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2024		12700	16	2.5	laag
> > Master - taal en cultuur	ITKP toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2024	0.93				groot
> > Master - taal en cultuur	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2024	0.93				goed

Bron: ROA AIS

Aanvrager heeft in 2019 zelf vooronderzoek gedaan naar vacatures die geschikt zouden kunnen zijn voor afgestudeerden van de wo master Medical Humanities. Aanvrager heeft in het voorjaar van 2020 twaalf potentiële werkgevers die uit het vooronderzoek naar voren kwamen als werkgevers met vacatures voor afgestudeerden van Medical Humanities gevraagd wat hun indruk is van het voorstel voor een master Medical Humanities en welke competenties voortvloeiend uit het opleidingsprofiel relevant zijn voor de organisatie. Tevens is gevraagd hoeveel en welk type vacatures de benaderde potentiële werkgevers de komende 5 jaar voor afgestudeerden van de aangevraagde master verwachten. Werkgevers die in de oriëntatiefase reeds een adhesieverklaring hadden afgegeven zijn vervolgens opnieuw benaderd voor een verdere specificatie van de vacatureprognose. Dit heeft geresulteerd in 16 adhesieverklaringen vanuit 12 verschillende bedrijven en organisaties. De benaderde potentiële werkgevers zijn afkomstig uit de functiedomeinen academisch ziekenhuis, beleid/directie management algemeen, consultancy/advies, media, onderwijs en wetenschap. 9 van de 16 ondervraagden zijn, op basis van de in de enquête opgegeven functie, binnen de bedrijven en organisaties die zij vertegenwoordigen direct leidinggevende van de relevante afdeling of eindverantwoordelijke voor recruitment. De overige 7 ondervraagden bekleden functies als hoogleraar, bestuursvoorzitter/-lid, partner, hoofd van de onderzoeksafdeling en redacteur. Aanvrager geeft aan dat uit de adhesieverklaringen volgt dat de benaderde werkgevers de komende 5 jaar minimaal 306 en maximaal 316 vacatures verwachten die aansluiten op het profiel van afgestudeerden van de wo master Medical Humanities. De commissie constateert dat een klein aantal vacatures alleen beschikbaar is voor professionals met 5 tot 10 jaar werkervaring en dat slechts één van de respondenten aangeeft het belangrijk te vinden dat artsen de wo master Medical Humanities als vorm van nascholing kunnen volgen. De commissie concludeert op grond van het bovenstaande dat de adhesieverklaringen een indicatie bieden van een geringe arbeidsmarktbehoefte die deels bestaat uit een opscholingsbehoefte.

Na een eerste inventarisatie in het derde kwartaal van 2019 van het type vacatures dat zou kunnen aansluiten op de master Medical Humanities heeft aanvrager op zowel 15/04/2020 als op 22/05/2020 een vacaturepeiling uitgevoerd. De vacatureteksten zijn niet toegevoegd, maar volgens aanvrager wel op te vragen. Op peildatum 1 is het totaal aantal ontdubbelde geïdentificeerde vacatures op wo niveau en passend bij een net afgestudeerde student van de aangevraagde master profiel 42 (van 2260 geanalyseerde vacatures). Vervolgens is een diepteanalyse gemaakt van de volledige functiebeschrijvingen aan de hand van competenties en skills volgend uit de adhesieverklaringen en de eindtermen van de voorgenomen opleiding. Uit deze analyse zijn 20

unieke vacatures geselecteerd. 8 van deze vacatures zijn PhD positions binnen de Geesteswetenschappen die geen direct verband vertonen met de aangevraagde opleiding. Zeker twee vacatures zijn alleen geschikt voor afgestudeerden met meerjarige werkervaring. Op peildatum 2 is tevens gezocht naar vacatures voor meer ervaren alumni Medical Humanities. Het totaal aantal ontdekte vacatures op wo niveau en passend bij het profiel van een alumnus van de master Medical Humanities is 134, waarvan 33 voor net afgestudeerden en 101 voor afgestudeerden met meer (werk)ervaring (van 4001 geanalyseerde vacatures). Met de resultaten van peildatum 2 is dezelfde diepteanalyse gemaakt als tijdens peildatum 1. Dit resulteerde in 54 vacatures die nauw aansluiten bij het profiel van de voorgenomen master, waarvan 17 geschikt zijn voor net afgestudeerden en 37 voor afgestudeerden met meer (werk)ervaring. Aanvrager komt op deze wijze gedurende een periode van 5 weken op een totaal van 74 (20 op peildatum 1 en 54 op peildatum 2) unieke vacatures voor afgestudeerden van de wo master Medical Humanities. In de tweede ronde heeft aanvrager een relatief groot aantal functies op seniorniveau geselecteerd. Het betreft functies als senior adviseur, senior beleidsmedewerker, manager, directeur/bestuurder bij onder meer ziekenhuizen en andere instellingen op het terrein van de gezondheidszorg en (arts)onderzoeker alsmede postdoc functies in de wetenschap en functies als voorlichter en fondsenwerver in de non-profitsector. De commissie stelt vast dat een deel van de geselecteerde vacatures niet geschikt is voor net afgestudeerden van de master Medical Humanities, een deel geschikt is voor afgestudeerden met een bachelordiploma in de geesteswetenschappen maar niet voor de (bio)medische wetenschappen en dat een deel juist geschikt is voor de (bio)medische wetenschappen maar niet geschikt is voor afgestudeerden met een bachelordiploma in de geesteswetenschappen. De commissie is terughoudend om veel gewicht toe te kennen aan deze vacaturepeilingen gelet op het feit dat het slechts 2 (kort op elkaar volgende) peilmomenten betreft. De commissie is gelet hierop van oordeel dat de uitgevoerde vacatureonderzoeken een geringe indicatie bieden van het bestaan van een arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding. De commissie acht wél aannemelijk dat de vacatures op seniorniveau aansluiten op het profiel van afgestudeerden van de deeltijdmaster, aangezien zij reeds beschikken over werkervaring en de master Medical Humanities deze ervaring aanvult met een breder perspectief.

Ten slotte beroept aanvrager zich op een zestal niet gedateerde steunbetuigingen afkomstig van internationale wetenschappers en editors. De toegevoegde waarde van de master Medical Humanities wordt door hen onderstreept, waarbij vooral het bredere en meer humane perspectief en de grotere focus op de patiënt wordt gewaardeerd. De commissie is van mening dat de steunbetuigingen niet meer zijn dan een aanmoediging en kan deze bron dan ook niet waarderen als een uiting van een arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de master Medical Humanities.

De commissie concludeert dat aanvrager niet heeft aangetoond dat de voorgenomen opleiding aansluit op een arbeidsmarktbehoefte. Daartoe overweegt de commissie dat de ROA prognoses voor de opleidingstypes niet onverkort van toepassing zijn op deze voorgenomen opleiding en dat de indicatie van een geringe arbeidsmarktbehoefte die uit de adhesieverklaringen naar voren komt alsmede uit het vacature-onderzoek onvoldoende zijn om te concluderen dat sprake is van een arbeidsmarktbehoefte aan dit type afgestudeerden.

Beoordeling maatschappelijke behoefte

Aanvrager verwijst ter onderbouwing van de maatschappelijke behoefte naar een groot aantal bronnen, waarvan de commissie het rapport 'Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2018 - Een gezond vooruitzicht - Synthese' van het RIVM (2018), het 'Nationaal Preventieakkoord. Naar een gezonder Nederland' van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2018) en twee adviezen van de Commissie Innovatie Zorgberoepen & Opleidingen, 'Naar nieuwe zorg en zorgberoepen: de contouren' (2015) en 'Anders kijken, anders leren, anders doen' (2016) het meest relevant acht. Aanvrager heeft ter onderbouwing van de wetenschappelijke behoefte verwezen naar de 'Topsectoren Kennis- en Innovatieagenda (KIA) 2020-2030' (gestart in 2011 en update in

2019). Aangezien deze bron inhoudelijk ziet op een maatschappelijke behoefte, bespreekt de commissie de vermelde bron hieronder.

Uit alle door aanvrager aangevoerde bronnen blijkt dat de snel veranderende maatschappij van grote invloed is op het gezondheidsdomein. De technologie ontwikkelt zich in hoog tempo, de Nederlandse bevolking leeft langer maar vaak met chronische aandoeningen en er is meer aandacht voor de verplaatsing van zorg van specialistische centra naar een wijkgerichte aanpak ('Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2018 - Een gezond vooruitzicht - Synthese, pp. 12-26; 'Naar nieuwe zorg en zorgberoepen: de contouren, p. 21; 'Anders kijken, anders leren, anders doen', p. 12). Het Nationaal Preventieakkoord bevestigt wat in de overige rapporten naar voren komt. Er is een duidelijke verschuiving van interventie naar preventie waar te nemen in de zorg (pp. 3-7). Uit de twee rapporten van de Commissie Innovatie Zorgberoepen & Opleidingen volgt bovendien dat de zorgvraag van 2030 zal zijn ingericht in vier gebieden die gebaseerd zijn op het zelfstandig functioneren van de burger: voorzorg, gemeenschapszorg, laagcomplex tot complexe zorg en hoog complexe zorg. Het doel van toekomstige zorg is om mensen in staat te stellen om zoveel mogelijk in hun eigen leefomgeving te functioneren en de focus zal dan ook met name op voorzorg en gemeenschapszorg moeten worden gelegd ('Naar nieuwe zorg en zorgberoepen: de contouren', p. 10; 'Anders kijken, anders leren, anders doen', pp. 10-11). Uit het rapport 'Anders kijken, anders leren, anders doen' blijkt tevens dat het onderwijs een manier vormt om in te spelen op de zorgvraag van de toekomst door vraaggerichte onderwijsprofielen te ontwikkelen en meer interdisciplinair te werken (pp. 26-29). Aanvrager betoogt dat de wo master Medical Humanities tegemoet komt aan de toekomstige zorgvraag door professionals op te leiden die gericht zijn op samenwerking en het bevorderen van de zelfstandigheid van burgers. De commissie onderschrijft dit betoog.

Ten slotte stelt aanvrager dat Gezondheid en Zorg één van de vier maatschappelijke thema's in de 'Topsectoren Kennis- en Innovatieagenda' (KIA) 2020-2030 vormt. Om de centrale missies op het gebied van gezondheid en zorg te bereiken (dat in 2040 alle Nederlanders tenminste vijf jaar langer in goede gezondheid leven en de gezondheidsverschillen tussen de laagste en hoogste sociaal economische groepen met 30% afnemen) wordt de oprichting van fieldlabs voorgesteld, waarin wordt samengewerkt door burgers, overheid, kennisinstellingen en bedrijven van zowel binnen als buiten de traditionele gezondheidssector, zorgverzekeraars en professionals (https://www.health-holland.com/sites/default/files/downloads/kennis-en-innovatieagenda-2020-2023-gezondheid-en-zorg_0.pdf, p.14). Daarnaast zullen nieuwe (zorggerelateerde) producten en diensten getest worden in verschillende leefomgevingen (idem, pp. 41-42). Aanvrager verwacht dat afgestudeerden van de master Medical Humanities de vereiste interdisciplinaire ervaring zullen hebben om mee te kunnen werken aan de beschreven missies binnen de Topsectoren. De commissie deelt de visie van aanvrager dat de aangevraagde opleiding een bijdrage kan leveren aan de invulling van de beschreven maatschappelijke opgaven.

De commissie is reeds op grond van het bovenstaande van mening dat aanvrager een maatschappelijke behoefte aan de voorgenomen master Medical Humanities heeft aangetoond.

Beoordeling wetenschappelijke behoefte

Ter onderbouwing van de wetenschappelijke behoefte verwijst aanvrager naar een groot aantal bronnen, waarvan de commissie het rapport 'Onderzoek waar je beter van wordt' van de Gezondheidsraad (2016) in combinatie met het rapport 'Onderzoek en innovatie met en voor de gezonde regio' van de Nederlandse Federatie van Universitaire Medische Centra (2017), de 'Nationale Wetenschapsagenda' (2015) en het rapport 'Orientations towards the first Strategic Plan implementing the research and innovation framework programme Horizon Europe' van het programma Horizon Europe (2019) het meest relevant acht. Aanvrager maakt voorts een vergelijking van de status van het vakgebied Medical Humanities in Nederland en in landen als de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk. Aanvrager heeft ter onderbouwing van de wetenschappelijke behoefte tevens verwezen naar de 'Topsectoren Kennis- en Innovatieagenda

(KIA) 2020-2030' (gestart in 2011 en update in 2019). Aangezien deze bron inhoudelijk ziet op een maatschappelijke behoefte, heeft de commissie deze bron onder de maatschappelijke behoefte besproken.

Aanvrager stelt dat er op het biomedische gebied en op het raakvlak van techniek, bètawetenschap en (dier)geneeskunde reeds structureel wordt samengewerkt, maar dat er nog een lacune bestaat in de systematische samenwerking tussen de verschillende gezondheidszorgdisciplines en de geesteswetenschappen. Aanvrager stelt dat vruchtbare coalities tussen wetenschappelijke en maatschappelijke partners zeer gewenst zijn. In het rapport 'Onderzoek waar je beter van wordt' stelt de Gezondheidsraad dat academisch wetenschappelijk onderzoek op het gebied van gezondheid meer toepasbaar moet worden voor de maatschappij en de patiënt, en daarmee meer gericht moet worden op preventie en op de gezondheidszorg in haar volle breedte (p. 11). Ook de Nederlandse Federatie van Universitaire Medische Centra (NFU) stelt in haar rapport 'Onderzoek en innovatie met en voor de gezonde regio' dat innovatie van preventie en zorg noodzakelijk is (p. 8). Aanvrager meent dat nog te weinig aandacht bestaat voor onderzoek rondom de overkoepelende conceptuele vraagstukken die de zojuist beschreven ontwikkelingen met zich meebrengen. Aanvrager stelt dat deze vraagstukken centraal staan in de voorgestelde masteropleiding Medical Humanities. De cursussen in de masteropleiding zijn probleemgestuurd en interdisciplinaire samenwerking zal de kern vormen van de master Medical Humanities. De commissie is van mening dat de aangevraagde opleiding gericht is op interdisciplinaire samenwerking en vraagstukken op het gebied van innovatie van preventie en zorg.

In de Nationale Wetenschapsagenda (NWA) wordt volgens aanvrager eveneens veel aandacht besteed aan interdisciplinaire samenwerking op het gebied van gezondheid en zorg. Aanvrager is van mening dat de masteropleiding Medical Humanities bij tenminste 4 van de 25 NWA routes aansluit, te weten 'Gezondheidszorgonderzoek, preventie en behandeling', 'Kunst: onderzoek en innovatie in de 21ste eeuw', 'Op weg naar veerkrachtige samenlevingen' en 'Personalized medicine: uitgaan van het individu'. Aanvrager betoogt dat studenten die de masteropleiding hebben afgerond de juiste attitude en kennis zullen hebben om bij te kunnen dragen aan onderzoek in een van deze routes. De commissie is van mening dat aanvrager onvoldoende heeft gemotiveerd dat de master Medical Humanities op de vier genoemde routes aansluit.

Aanvrager stelt dat de mogelijkheden om interdisciplinair onderzoek te doen op de snijvlakken van gezondheid, kunst en maatschappij niet beperkt zijn tot nationale missies en projecten. Binnen het programma Horizon Europe zullen er drie pilaren opgericht worden met bijbehorende thematische clusters (https://ec.europa.eu/research/pdf/horizon-europe/ec_rtd_orientations-towards-the-strategic-planning.pdf; p. 2, 30). Een van de clusters 'Health' zal zich richten op zes gezondheid gerelateerde uitdagingen: Staying healthy in a rapidly changing society; Living and working in a health-promoting environment; Tackling diseases and reducing disease burden; Ensuring access to sustainable and high-quality health care; Unlocking the full potential of new tools, technologies and digital solutions for a healthy society en Maintaining a sustainable and globally competitive health-related industry. Aanvrager geeft aan dat de masteropleiding Medical Humanities aansluit op deze uitdagingen. De commissie is van mening dat aanvrager deze stelling onvoldoende heeft onderbouwd.

Aanvrager stelt ten slotte dat in een internationale vergelijking Nederland op het terrein van Medical Humanities een achterstand heeft op landen als de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk. In deze landen zijn het vakgebied Medical Humanities en de daaraan verwante vakgebieden zoals Narrative Medicine en Health Humanities veel verder ontwikkeld. Aanvrager geeft aan dat er in de VS alleen al 102 bachelorprogramma's en een groot aantal masterprogramma's in Medical Humanities/Health Humanities bestaan. In de VS en het Verenigd Koninkrijk vinden volgens aanvrager jaarlijks tientallen wetenschappelijke conferenties plaats over Medical Humanities. Aanvrager geeft verder aan dat een aanzienlijk aantal wetenschappelijke

tijdschriften aantoont dat het vakgebied sterk in ontwikkeling is. De commissie is van mening dat de internationale aandacht voor het vakgebied Medical/Health Humanities een indicatie biedt van het bestaan van een wetenschappelijke behoefte aan de voorgenomen master Medical Humanities.

De commissie concludeert dat aanvrager op grond van het rapport 'Onderzoek waar je beter van wordt' van de Gezondheidsraad (2016) in combinatie met het rapport 'Onderzoek en innovatie met en voor de gezonde regio' van de Nederlandse Federatie van Universitaire Medische Centra (2017) en op grond van de aandacht voor het vakgebied Medical Humanities in het buitenland een wetenschappelijke behoefte aan de master Medical Humanities aannemelijk heeft gemaakt.

De commissie concludeert dat aanvrager heeft aangetoond dat de wo master Medical Humanities aansluit op een wetenschappelijke en maatschappelijke behoefte. Aanvrager heeft echter niet aangetoond dat de master beantwoordt aan een arbeidsmarktbehoefte. De aanvraag voldoet niet aan criterium a in art. 4 lid 1 van de Regeling.

Beoordeling criterium b

Vanaf 17/09/2020 is op de website van de CDHO kennis gegeven van het voornemen van de Universiteit Utrecht om de wo master Medical Humanities: Geesteswetenschappelijke en medische perspectieven op zorg en gezondheid in Utrecht aan te bieden. Hiermee is aan de instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid gegeven om hun zienswijzen op dit voornemen kenbaar te maken. Er zijn geen zienswijzen ingediend.

Aanvrager heeft een overzicht geleverd van verwante wo masteropleidingen, en heeft daarbij onderscheid gemaakt tussen 'meest verwante opleidingen' en 'enigszins verwante opleidingen'. In de lijst met 'meest verwante opleidingen' zijn de opleidingen geschaard waar volgens aanvrager studenten met zowel een bacheloropleiding in de geesteswetenschappen als geneeskunde/biomedische wetenschappen kunnen deelnemen én waarvan het interdisciplinaire uitstroomprofiel het meest overeenkomt met de beoogde master Medical Humanities. Aanvrager heeft onder de 'meest verwante opleidingen' de volgende wo masters geschaard: Kunst- en Cultuurwetenschappen (track Health Humanities) van Tilburg University, Filosofie (track Philosophy, Bioethics and Health) van de VU Amsterdam, Medical Anthropology and Sociology van de Universiteit van Amsterdam en Zorgethiek en Beleid van de Universiteit van Humanistiek.

De commissie deelt de mening van aanvrager dat de masters Medical Anthropology and Sociology van de Universiteit van Amsterdam, Zorgethiek en Beleid van de Universiteit van Humanistiek het meest verwant zijn, omdat de programma's een soortgelijke instroomdoelgroep kennen, inhoudelijk een substantiële overlap vertonen met het programma van de voorgenomen opleiding, dezelfde opleidingsvorm hebben en omdat zij hun studenten voor ongeveer dezelfde beroepen opleiden. De commissie merkt deze masters alsmede de master Health Sciences (de track International Public Health) van de Vrije Universiteit Amsterdam om die reden aan als sterk verwant. Laatstgenoemde master leidt studenten op tot interdisciplinaire gezondheidswetenschappenprofessionals en tot (min of meer) dezelfde beroepen zoals beleidsmedewerker, gezondheidsadviseur, onderzoeker en communicatiemedewerker. Naar het oordeel van de commissie kunnen de wo masters Kunst- en Cultuurwetenschappen (track Health Humanities) van Tilburg University en Filosofie (track Philosophy, Bioethics and Health) van de VU Amsterdam als aanverwante opleidingen worden beschouwd, omdat deze masteropleidingen 5 respectievelijk 4 tracks (specialisaties) aanbieden en de inhoudelijke overlap slechts beperkt is tot één track binnen deze masters.

Aanvrager heeft onder de 'enigszins verwante opleidingen' de volgende wo masters geschaard: Klinische Gezondheidswetenschappen van de Universiteit Utrecht, Health Education and Promotion van de Universiteit Maastricht, Filosofie (track Applied Ethics) van de Universiteit Utrecht en Geschiedenis (track Medical and Health Humanities) van de Vrije Universiteit Amsterdam en Health Sciences (de track International Public Health). De commissie acht deze opleidingen (met uitzondering van de master Health Sciences van de VU) met aanvrager enigszins verwant aan

de voorgenomen master Medical Humanities. De commissie ziet overigens wel overeenkomsten qua doelgroep tussen de deeltijdvariant van de voorgenomen master en de deeltijdmaster Klinische Gezondheidswetenschappen en de track Applied Ethics binnen de master Filosofie aangezien beide masters zijn gericht op professionals die reeds werkzaam zijn in het gezondheidsdomein.

Aanvrager heeft een overzicht geleverd van de instroom in verwante bekostigde opleidingen. De instroom in verwante masteropleidingen is in de afgelopen jaren gegroeid met uitzondering van cohort 2019/2020.

Tabel 3. Instroom eerstejaarsstudenten in sterk verwant en aanverwant bekostigd onderwijsaanbod

Opleiding	Onderwijsinstelling	'15-'16	'16-'17	'17-'18	'18-'19	'19-'20
M Medische Antropologie en Sociologie (60198)	Universiteit van Amsterdam (21PK)	29	23	21	32	27
M Health Sciences (66851)	Vrije Universiteit Amsterdam (21PL)	152	153	160	161	141
M Zorgethiek en Beleid (60953)	Universiteit voor Humanistiek (23BF)	31	33	23	31	24
M Kunst- & cultuurwetenschappen (60087)	Tilburg University (21PN)	59	65	61	63	52
M Filosofie (60823)	Vrije Universiteit Amsterdam (21PL)	36	63	87	71	72
M Klinische Gezondheidswetenschappen (66563)	Universiteit Utrecht (21PD)	79	102	80	100	78
M Health Education and Promotion (60461)	Universiteit Maastricht (21PJ)	54	50	72	76	84
M Filosofie (60822)	Universiteit Utrecht (21PD)	49	24	54	44	45
M Geschiedenis (66034)	Vrije Universiteit Amsterdam (21PL)	9	18	10	6	26
Totaal		498	531	568	584	549

Bron: DUO, bewerking ABF

Aanvrager heeft in september 2019 een prognose gemaakt van de instroom in de voorgenomen opleiding op grond van een eigen enquête uitgezet onder 201 bachelor- en masterstudenten en alumni van de faculteiten Geesteswetenschappen en Geneeskunde. Deze enquête is reeds onder de arbeidsbehoefte besproken. Aanvrager verwacht dat in het eerste jaar 20 studenten zullen instromen, oplopend naar 40 eerstejaarsstudenten in de daaropvolgende jaren. Aanvrager heeft niet aangegeven wat de verwachte verdeling van voltijd- en deeltijdstudenten is. Aanvrager betoogt dat de instroom in de meest verwante opleiding, de track Health Humanities binnen de wo master Kunst- en Cultuurwetenschappen van Tilburg University, in het eerste jaar 12 studenten bedroeg. Aanvrager verwacht een hogere instroom, omdat aan de Universiteit Utrecht een faculteit Geneeskunde verbonden is. De commissie acht de prognose voor het eerste jaar realistisch.

De commissie heeft bij criterium a geconstateerd dat aanvrager niet heeft aangetoond dat de wo master Medical Humanities aansluit op een arbeidsmarktbehoefte. Derhalve heeft aanvrager evenmin aangetoond dat er vanuit de landelijke arbeidsmarkt bezien ruimte is om deze opleiding binnen het bekostigde domein vorm te geven.

De commissie heeft bij criterium a geconstateerd dat aanvrager heeft aangetoond dat de voorgenomen wo master Medical Humanities aansluit op een maatschappelijke en wetenschappelijke behoefte. De commissie oordeelt echter dat de verwante opleidingen eveneens een bijdrage kunnen leveren aan deze maatschappelijke en wetenschappelijke behoefte. Om die reden heeft de commissie vastgesteld dat dit element geen invloed heeft op de beoordeling van de ruimte in het landelijk aanbod voor de voorgenomen opleiding.

Vestiging van de opleiding in Utrecht heeft geen negatief effect op de landelijke spreiding van het onderwijsaanbod.

De commissie concludeert dat er geen ruimte in het landelijk aanbod bestaat om de wo master Medical Humanities: Geesteswetenschappelijke en medische perspectieven op zorg en gezondheid te realiseren. De aanvraag voldoet niet aan criterium b in art. 4 lid 1 van de Regeling.

Gelet op het vorenstaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om

negatief te besluiten op het voorliggende verzoek.

Advies aan de NVAO over de naam- en taalkeuze en Croho indeling

De commissie heeft geconstateerd dat de voorgenomen opleiding dermate afwijkt van het bestaande verwante opleidingsaanbod, dat dit de keuze voor een andere naam rechtvaardigt.

Bovendien heeft de commissie geconstateerd dat aanvrager de wo master Medical Humanities: Geesteswetenschappelijke en medische perspectieven op zorg en gezondheid in het Croho onderdeel Sectoroverstijgend wil indelen. De commissie acht dit voorstel vanwege de interdisciplinaire aard van de master passend.

De NVAO ontvangt dit advies, zodat zij dit kan opnemen in het informatiedossier voor het panel ten behoeve van de toets nieuwe opleiding.

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

drs. P.M.M. Rullmann
Voorzitter CDHO

Bijlage:

Beoordelingskader macrodoelmatigheid nieuwe opleiding of nevenvestiging

Aan de hand van de in de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs van 20 juni 2018 genoemde voorwaarden worden voornemens tot het verzorgen van een nieuwe opleiding beoordeeld op doelmatigheid. Een nieuwe opleiding kan volgens artikel 4 van deze Regeling alleen doelmatig worden geacht indien het voornemen voldoet aan de criteria a en b.

Volgens criterium a heeft het instellingsbestuur aangetoond dat er behoefte bestaat aan de nieuwe opleiding of nevenvestiging, zijnde overwegend een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend maatschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend wetenschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte.

Volgens criterium b dient het instellingsbestuur aan te tonen dat in de behoefte die bij criterium a is aangetoond niet door het bestaande opleidingsaanbod wordt voorzien.

Advies aan de NVAO over naam- en taalkeuze en Croho onderdeel

In de Toelichting op de Regeling is aangegeven dat de CDHO ook een rol heeft bij de beoordeling van de voorgestelde naam en voertaal van de opleiding en bij de voorgestelde positionering in het Croho.

Wat betreft de opleidingsnaam: de CDHO kijkt of de voorgestelde naam van de opleiding passend is, gelet op de namen van verwante opleidingen. Daarbij is het uitgangspunt dat sterk op elkaar lijkende opleidingen dezelfde naam krijgen, om de transparantie van het opleidingsaanbod voor studiekezers en werkgevers te borgen. In het Croho kan ook een internationale (Engelse) naam worden geregistreerd. Dit onderdeel van het CDHO advies is niet gericht aan de Minister van OCW, maar aan de NVAO. Het panel van de NVAO toetst of de naamkeuze gerechtvaardigd is gelet op de inhoud van de opleiding en de namen van vergelijkbare opleidingen (artikel 5.7, vierde lid, onderdeel a, van de WHW).

Wat betreft de taalkeuze: het uitgangspunt in de wet is dat een opleiding in het Nederlands wordt aangeboden. De arbeidsmarktbehoefte kan een reden zijn om een opleiding in een andere taal aan te bieden. Dit onderdeel van het CDHO advies is niet gericht aan de Minister van OCW, maar aan de NVAO. Het panel van de NVAO toetst de motivering van de taalkeuze bij Standaard 2 in het Accreditatiekader.

Wat betreft de positie in het Croho: de CDHO kijkt of de voorgestelde indeling in het Croho passend is, gelet op de indeling van verwante opleidingen. Daarbij is het uitgangspunt dat sterk op elkaar lijkende opleidingen in hetzelfde Croho onderdeel worden geregistreerd, om de transparantie van het opleidingsaanbod voor studiekezers en werkgevers te borgen. Dit onderdeel van het CDHO advies is niet gericht aan de Minister van OCW, maar aan de NVAO. Het panel van de NVAO toetst of de voorgestelde indeling in het Croho aansluit bij de ordening van verwante opleidingen.